

»Mladina« in politična demokracija v Sloveniji

Dve leti potekata od velikih poletnih dogodkov v Sloveniji, ko se je prvič po vojni slovenska javnost množično in jasno disocirala od uradne oblasti in z množično manifestacijo pokazala nezadovoljstvo nad njenimi odločitvami. Takrat smo bili mladi zelo navdušeni nad vlogo, ki jo je ob teh dogodkih odigrala mladinska revija Mladina. Nismo se spraševali, kateri ideologiji mladi časnikarji pripadajo, saj se nam je zdelo, da so na pravični strani, da se zavzemajo za ideale, ki so nam skupni, to je za obrambo človekovih pravic, za odkrivanje resnice, za odpravljanje zatiranja drugače mislečih. Zdelo se nam je, da so za spoštovanje tudi tistih ideologij, ki so drugačne od njihove.

Proces demokratizacije, ki se je začel tudi po njihovi zaslugi, se je v Sloveniji od takrat polagoma razvijal in dosegel svoj višek z volitvami. Pokazala se je prava podoba Slovencev, ki so bili do sedaj prisiljeni identificirati se le v eni stranki. Dolgo obdobje tlačenja identitete velikega dela Slovencev na srečo ni izkrivilo njihovega najglobljega prepričanja. Z izvolitvijo nove vlade na prvih demokratičnih volitvah so Slovenci odpri pot uresničitvi sanj in upov, ki so 45 let le tleli pod pepelom. Zdaj bi se ti morali razžareti in Slovenci bi končno lahko z vso zavzetostjo s skupnimi močmi gradili svojo usodo in samostojno odločali o njej. Zamejski Slovenci smo z velikim navdušenjem sledili spremembam v Sloveniji. Katoličani kar nismo mogli verjeti, da odnos domovine do nas končno ne bo več mačehovski, temveč da bomo deležni tudi mi moralne opore, ki so je bili do sedaj deležni samo nekate-

ri krogi. Naši narodni zavesti pa je v veliko oporo dejstvo, da končno lahko rečemo, da smo pripadniki naroda, ki je suveren.

Skrbijo pa nas nekateri drugi aspekti slovenske družbe, ki smo jih lahko opazili, ko smo sledili dogodkom preko medijev. Prav tisk in mediji, v katerih bi se morala zrcaliti nova slovenska družba, ne gresta v korak s procesom demokratizacije v Sloveniji. Povsem očitno so glasilo strank, ki so danes v opoziciji, in izražajo predvsem kritična stališča do sedanje vlade. Vendar ne gre za pošteno, konstruktivno kritiko, temveč večinoma za kritiziranje a priori. Cilj pa je očitno ta, da zmanjšuje ugled predstavnikov Demosa in skušajo v ljudeh vzbuditi nezaupanje do njih. Najbolj nas je presenetil preobrat v reviji Mladina, ki smo jo imeli prej za nositeljico novih idej o svobodi in pluralizmu. Čim se je začela bližati predvolilna kampanija, se je njihova kritična ost obrnila proti Demosu. V tem zelo uspešno sodeluje s Stranko demokratične prenove.

Dobro se zavedamo, da je za vsako demokratično ureditev obstoj opozicije važen, vendar nas moti dejstvo, da slovenska opozicija preko medijev manipulira z javnim mnenjem, da bi zmanjšala moč njej nasprotnih strank. Pri tem ponavljajo napako, ki so jo naredili že v preteklosti: doseči oblast za vsako ceno in z vsakim sredstvom. Sredstva, ki se jih danes poslužujejo, so sicer drugačna: danes so to mediji. Ostaja pa želja po izničenju pripadnikov nasprotnih strank, tudi za ceno resnice in ne glede na to, ali so ideje, ki jih ti zagovarjajo, pozitivne in koristne za celoten narod.

O MUNDIALU DRUGAČE

Odkar se je Svetovno nogometno prvenstvo zaključilo, imam občutek, da živim v neki meglici. Cel mesec sem namreč z drugimi bila izpostavljena največji sreči ali, obratno, najgloblji žalosti; gledalci smo se morali tudi navaditi na pretežno nevarnost srčnega napada — posebno, ko so zmagovalce dolačale enajstmetrovke.

Ob vsem, kar je bilo napisanega in rečenega v tistih dneh, kaj še lahko povemo? Tu bi se lahko zaustavila pri navijačih, ki so jih TV kamere postavile v ospredje na nogometnih tekmah. Mnogi so se začudili, ko so slišali za precejšnje število navijačev v nogometu in so se vprašali, kako to. Na to vprašanje lahko skušam odgovoriti iz osebne izkušnje. Sama se namreč navdušujem za razne športne panoge in tudi za nogomet. V teku italijanskega prvenstva navijam za neko ekipo (ne povem za katero...), se veselim njenih zmag, poizvedujem za igralci in ji vseskozi sledim.

Mislim, da vsaj del »odgovornosti« za žensko navijanje v nogometu je treba pripisati revijam. Ne vem, kako je s tem v drugih državah, vendar italijanske revije nas prav podrobno seznanjajo z raznimi igralci. Gullitove zakonske in zdravstvene tegobe, v podrobnosti opisano rojstvo Van Bastenove hčerke, Schillacijevi nogometni začetki v Palermu, Baggiova spreobrnitev k budizmu — vse je prišlo v javnost. Nogometaši niso več deležni privatnega življenja, saj novinarji skrbijo, da je javnost do podrobnosti obveščena o njih. No, ne glede sedaj na neprijeten položaj nogometašev in njihovih družin, menim, da je tako novinarstvo igralce približalo širši javnosti. Ljudje so se začeli zanimati za te »telenovele« in tudi jaz sem se nogometu približala tako: igralci so postali ljudje kot vsi, v meni je izginila predstava o nogometaših, kot o osebah, ki »oživijo« le na nedeljo po tedenskem spanju. Navdušila sem se za

»JEZIK JE NAROD SAM IN ŠE NEKAJ VEČ; PEČAT JE, KI GA JE BOG DAL RODU, DA GA JE POTEGNIL IZ ŽIVALSKÉ VRSTE IN POVZDIGNIL DO SAMEGA SEBE.«

(Charles Nodier)

Pravijo, da sloni bodočnost sveta v mladini. Menim, da sloni na naših plečih tudi bodočnost jezika, v katerem se sporazumevamo, izražamo sebe, svojo narodnost, kulturno tradicijo... Vprašujem se, če se mladi v zadostni meri zavedamo teže te odgovornosti. Zato sem povprašala sovrstnike, kaj menijo o pomenu jezika in o problemih, ki nastajajo v zvezi z njim pri nas, v zamejstvu. Prislunhimo zanimivim odgovorom!

BARBARA ZLOBEC, 18 let, 3. klasični licej:

»Jezik odraža naravo naroda in je obenem temelj, na katerem narod raste. Jezika ne ustvarjajo slovničarji, temveč narod sam. Jezik pozna razvoj podobno kot človek: rodi se, razvija se in izumira. V modernejši dobi opažam stisko jezika, ki se odraža v gibanjih, kot so npr. futurizem, dadaizem, ludizem... To stisko začetijo ogroženi narodi kot je naš. Odraža se tudi v literaturi.«

VALTER PIŠČANC, 22 let, 3. letnik fakultete za inženjerijo:

»Jezik je sredstvo komunikacije, ki pa še ne dvigne človeka nad živalski svet. Za to je potrebna pisana beseda in vse, kar iz te sledi. Pomen jezika je odvisen od teže, ki mu jo pripisuje posameznik, oziroma okolje, v katerem živi. Jezik je povezan tudi z narodno zavestjo. Za ta vidik smo zamejski Slovenci (kot druge manjšine) še posebno občutljivi, saj nam jezik pomeni glavni znak naše pripadnosti. Zaradi dvomov in problemov, ki jih jezik ustvarja manjšinam, spominja bolj na zmešnjavo, ki naj bi jo bil Bog nalašč sprožil pri gradnji Babilonskega stolpa, kot pa povzdigovanje človeka nad naravo. Za rešitev tega problema je na izbiro več možnosti: skupno uporabljanje enega samega jezika (naj bo to večinski ali popolnoma nov) ali pa možnost, ki jo predlagamo kot manjšina, t.j. postopno prehajanje iz enega jezika v drugega na narodnostno mešanih območjih vzporedno z realnim prehajanjem narodnosti. Kjer živi več narodov skupaj, naj bi se istočasno na enak način uporabljalo več jezikov. Ko bi se to uresničilo, bi si vsak jezik pridobil mesto, ki si ga zasluži, tako da bi bilo na svetu manj zmešnjave (tudi pri gradnji Babilonskih stolpov).

ŠTEFAN PAHOR, 20 let, 1. letnik fakultete za ohranjanje kulturnih dobrin:

Jezik je sredstvo, s katerim narod posreduje (pisno ali ustno) svojo kulturo in versko tradicijo, z njim izraža politično situacijo, svoje mišljenje sploh. Jezik je najvažnejši posredovalni moment v narodnem življenju. Imam občutek, da danes pozabljamo na ta poglobitveni pomen materinega jezika. Vedno bolj pogosto uporabljanje tujk — in to ne samo tukaj pri nas, v zamejstvu — uničuje značilnosti jezika, ki so nepovnljiv izraz tisočletne zgodovine naroda. Bojim se, da je to naraven razvoj vseh evropskih jezikov. Sedaj, ko manjkata le še dve leti do nastanka združene Evrope, moramo nujno pomisliti na to, kako bomo ohranjali živ svoj jezik brez uporabe tujk. Nisem proti uporabi tujk ali tujih jezikov, nasprotno, zdi se mi, da je koristno uporabljati te izraze, kadar lahko bolje pojasnjujejo kako situacijo. A to naj bo v poslovnem izražanju ali v strokovnih žargonih, ne pa v vsakdanjem govorjenju.

Nove generacije bi morali vzgajati v takem duhu, da bi razumeli pomen narodne zavesti. Samo tako bodo mladi sami skrbeli za ohranitev jezika kot posredovalca narodne in krščanske tradicije.

MAKS BANDELJ, 23 let, 3. letnik fakultete za jezika:

Jezik je komuniciranje. Več je načinov, s katerimi komuniciramo. Najvažnejši je jezik.

Zdi se mi normalno, da zamejski Slovenci ne obvladamo več materinega jezika. Tudi ta se kot drugi evropski jeziki počasi razvija in spreminja. Z vstavljanjem tujk začenja izgubljati svojo slovansko barvo. Čeprav se racionalno zavedam vsega tega, bo moj materin jezik še vedno ostal govorjenje »po domače«, to je narečje s tujkami.

MARTA KLINC, 19 let, 5. letnik učiteljska A.M. Slomšek:

Če se svobodno pogovarjam v slovenskem jeziku, svobodno izražam svoje misli. Jezik je torej tudi svoboda. Kakšna bo torej naša svoboda, če se bomo prilagodili večinskemu jeziku?

MAJA BRAJKOVIČ, 20 let, fakulteta za jezike:

Jezik je sredstvo, s katerim vsak narod ohranja svojo identiteto, razvija svojo kulturo, običaje in navade. Ohranjanje in razvijanje jezika je še posebno pomembno na narodnostno ogroženih področjih, med katera sodijo tudi tržaška, goriška in videmska pokrajina. Zato je važno, da jeziku posvečamo še posebno pozornost. Žal pa se tega današnja mladina, še posebno slovenska mladina, ki živi v mestu, ne zaveda v

zadostni meri in se zato med seboj pogovarja kar v italijanščini. Mislim pa, da je to predvsem odvisno od vzgoje, ki jo dobi od staršev. Včasih se zgodi, da odprtost ne dovolj zavednega človeka vodi v asimilacijo.

VLADICA VODOPIVEC, 19 let, abiturientka Zavoda združenega sveta v Devinka:

Ker sem živela dve leti v okolju, kjer se je prepletalo vsaj petdeset jezikov in nič koliko narečij, sem začela sprejemati koncept jezika na zelo homogen način. To pomeni, da ne delim več jezika na slovenščino, arabščino in svahili, ker bi mi tako pomenil prej oviro kot pa sredstvo za spoznavanje in komunikacijo z ljudmi. To sem spoznala v Zavodu, ko nisem še znala angleščine. Prijateljica iz Grčije, ki je z mano delila majhno dvoposteljno sobo, mi je zlasti v prvih dneh šolanja veliko pomagala, da sem se znašla v okolju, kjer so govorili meni precej nerazumljiv jezik. Zato mislim, da jezik ni le sredstvo za medsebojno sporazumevanje, ampak tudi za spoznavanje in krepitev prijateljskih vezi. Učenje tujega jezika pa ni le osebno bogatenje, ampak tudi izraz spoštovanja do sočloveka in njegove kulture. Lepo je, da ti v tujem okolju študent iz Južne Afrike reče: »Dober večer!« in lepo je reči prijateljici iz Palestine: »Merhaba oukhti!« (zdravo, sestra!)

Če živiš v jezikovno mešanem okolju, ni čudno, da se v tvoje besedišče vrinejo tuje besede. Seveda pa se strinjам, da se je ta pojav v zadnjem času nekoliko preveč razširil in bi ga bilo treba nekoliko zaježiti. Toda kako? Slovenska televizija v zamejstvu bi lahko k temu veliko pripomogla, vendar pa nanjo ne moremo čakati križem rok. Mladi čedalje manj beremo. Mislim, da bi nas morali na šoli več spodbujati k branju knjig in jih izbirati na podlagi študentovskih zanimanj. Namesto tega pa se v šolah učimo (pogosto tudi na pamet) strani in strani iz raznih literarnih teorij in zgodovinski književnosti. Leksika pa, ki jo te strokovne knjige uporabljajo, je popolnoma neuporabna v vsakdanjem življenju. Tako ostane besedišče, ki so si ga študentje pridobili, omejeno na šolsko življenje. Na ta način pa postane izražanje v razredu čedalje bolj papirnato, tisto v zunanjem življenju pa čedalje revnejše. Mislim, da bi bilo uместnejše, če bi pozabili na kakšno stran iz literarne teorije ali zgodovine in prebrali nekaj knjig več. Sami in s pomočjo profesorja bi tako lahko iz njih črpali literarno znanje in lepo izražanje.

Bodočnost slovenščine pri nas torej ni rožnata, tako črna pa spet ne, saj smo kljub vsemu trdoživ in ponosen narod.

SVETIŠČE (5)

— Tukaj imate nekoga, ki bi vam lahko pomagal pri popravilu.

Bratova fraza me je presenetila. Sedaj sem končno razumel, zakaj mi je povedal tako malo informacij o teh nevsakdanjih gostih. V tem trenutku sem bil namreč prisiljen, da izpolnim Bratovo voljo, ne da bi imel možnost premisleka. Tonaliianci so se hoteli čimprej znebiti tujcev, zato se je moj Brat odločil za to potezo.

Šele ko sem prenehal misliti, sem opazil, kako že dolgo časa bulji vame par globokih Mressanskih oči. V njih pa nisem opazil ne presenečenja ne jeze, temveč nekaj hujšega. Upal sem, da je to le moj občutek, zato sem molčal, medtem ko jim je Brat svetoval, naj me kar takoj povedejo do mesta okvare, in jih pozdravil. Ko se je oddaljeval sem žalostno strmel vanj, vedel sem pa, da s tem svojim dejanjem mi ni hotel stori nič hudega.

Mressanec me je molče odpeljal skozi ogromno trgovsko ladjo do mesta okvare, kjer pa sem si moral obleči neudoben kombinezon, da bi se obvaroval pred radiacijami. Tako sem ves poten prispel s svojim novim prijateljem do pokvarjenih reaktorjev. Mressanec mi je povsem mirno razložil stanje okvare, ne da bi mi hotel pri tem karkoli zamolčati. Na žalost pa sem njegov hreščec glas komajda razumel, vendar stvar mi je kmalu postala dovolj jasna. Večji del reaktorja je bil že popravljen, Mressani pa se niso še lotili popravkov v destabilizatorju. Zato sem se samovoljno odločil za tisto delo.

Mressanec me je nato privedel do najbližjega avtomata za težja popravila. Na začetku sem se moral kar pošteno truditi, da ga obvladam, nato pa sem se z lahkoto premikal po tesnih ladijskih prostorih.

Naslednjega dne, prav v trenutku, ko sem zaključil nejtežji del popravila, se je avtomat nenadoma ustavil. Tedaj sem se nahajal nad reaktorjem, in sicer prav ob njegovem ogromnem trupu. Avtomat je bil naslonjen na neko stransko kovinsko strukturo; zato, ko je v njem zmanjkalo energije, je ostal na kovinskem stebru. Do najbližje ploščadi pa se ni dalo nikakor priti. Takoj sem vključil mikrofon, da bi poklical na pomoč Mressance, a na moj poziv ni odgovoril nihče.

Nekaj trenutkov sem premišljeval, kaj naj bi lahko še storil, nato pa me je nekaj predramilo. Okoli sebe sem zagledal, kako se nekatere tanke žice na avtomatu segrevajo. Hitro sem se zazrl proti žicam okoli reaktorja, a te so bile

seveda obvarovane proti zelo visokim temperaturam. Zato nisem mogel vedeti, če se segreva le avtomat ali cel prostor, kajti edini termometer v bližini je bil elektronski termometer avtomata, ki je seveda odpovedal.

Nenadoma sem se spomnil na zaloge vode, ki bi jih moral imeti vsak avtomat za primere manjšega požara. Odpreti sem jih moral z izvijačem, kar je bilo precej težavno, a končno mi je uspelo. Komaj sem jih odprl, je voda izhlapela.

Tako sem se prestrašil, da sem kmalu izgubil ravnotežje. Vedel sem, da moram čimprej odtod, ker bi lahko kmalu izbruhnil kak požar. In Mressancev še ni bilo videti ne slišati.

Edina pot za beg je bil gladek kovinski steber, a po njem se nisem mogel spustiti, ker magnetne podplate in dlani na mojem kombinezonu niso delale, ker je bil kombinezon priključen na avtomat.

Zamislil sem si pa nekaj drugega. Steber je bil predebel, da bi ga lahko z rokami obkrožil, vendar... Odvil sem nek kabel z avtomata, in z njim sem si ustvaril rešilni pas. Močno sem ga zgrabil in se lahkotno spustil dol po stebru. Prav tedaj sem zagledal prve eksplozije nad reaktorjem.

* * *

Pilota je predramil dotik suhe roke. Uspel je dvigniti glavo le toliko, da je videl grbast obraz Tonaliianca. Spomnil se je, da ni videl še nikoli nobenega Tonaliianca tako od blizu.

Pilot je takoj začel reagirati. Spomnil se je, v kakšni situaciji se nahaja. Z ogromnim naporom se je dvignil in skušal pojasniti Tonaliiancu, da ga zasleduje nek smrdljivi Klur in da potrebuje pomoči.

Bilo je pa že prepozno. Klur je prispel na vrh hriba in je zmagoslavno rjovel. Pilot je bil obupan. Pogledal je Tonaliianca, a temu se še sanjalo ni, kaj bi se z njima lahko zgodilo v naslednjih trenutkih.

Pilot se je zagnal proti vozilu, ki je stalo tam v bližini, medtem pa je zdvijana zverina začela streljati in Tonaliiانع je bežal proti bližnjim stenam.

Prva stvar, ki jo je pilot zagledal, je bila majhna naprava podobna pištoli, ki je bila najbrž laserski analizator. Pilot ga je brž zgrabil in poiskal gumb za zvečanje intenzitete laserskega žarka. Ko ga je našel, ga je pritisnil z vso močjo ter preizkusil pištolo. Pesek, ki ga je žarek zadel, se je prižgal. Pilot si je zadovoljno skril drobno pištolo v roka.

Ko se je obrnil, je za sabo zagledal Tonaliianca, ki beži proti njemu, sledil pa mu je kosmati Klur.

Tonaliiانع se je onemogel ustavit pri pilotu, in ko je že hotel spregovoriti, ga je kosmata roka zagrabila za rame. Klur je bil po vsej verjetnosti tako zadovoljen svojega lova, da je sklenil prvo onespodobiti Tonaliianca, preden bi se podal obračunu oziroma zabavi z Zemljanom.

Ko se je Klur odločno zazrl v prestrašenega Tonaliianca, je pilot vzel pištolo iz rokava ter jo usmeril proti lobanji

ČIKOLE ČAKOLE

— Slišali smo, da je SKGZ kupila imenitno palačo prav zraven bivšega Narodnega doma. Kako lepo! Spet bomo imeli dom VSEH Slovencev. (Glej intervju Klavdija Palčiča za RTV Slovenija, v katerem zatrjuje, da so očitki o levičarsko usmerjeni SKGZ golo natolčevanje...)

— Čeprav je bilo verjetno mišljeno ravno obratno, smo si mladi oddahnili, ko smo zasledili članek v tržaškem Delu, ki končno spravlja spet stvari na čisto. Potem ko so bili v zadnjih časih vsi pluralistični, demokratični in strpni, da nismo več dobro vedeli, kdo je kdo, nas je tržaško Delo z nedvoumnimi starimi frazami informiralo, kaj misli o pluralizmu: pri sestavi zastopstva zamejskih Slovencev, s katerim se želi pogovarjati nova slovenska vlada, ne sme priti do nobenih **IZMALIČENJ! VEČINA zamejskih Slovencev se je vedno odločala za NAPREDNO LEVIČARSKO STRANKO!**...

— Na vprašanje, ali jih je televizijski prenos v nedeljo, 8. julija prevzel, je skupina mladih odgovorila, da so od finalne tekme pričakovali kaj boljšega! (Oh, Kočevje, oh, zgodovinski dan sprave...)

začudenega Klura. A zanj je bilo že prepozno, da bi lahko ukrepal.

Pilot si je oddahnil šele, ko je Klur končno ležal na tleh; iz luknje na sredini njegovega čela se je dvignil rahel dim. Tudi sam pilot se je spustil na tla, sedaj pa zato, da bi se dokončno odpočil. Medtem mu je Tonaliiانع začel mrmrati nekaj o njegovem pogumu, iznajdljivosti in priložnosti za edinstveno

SVETIŠČE (5)

prijateljstvo med različnimi rasami. Pilot ga je malomarno poslušal, želeč si le dolg počitek.

* * *

Ko sem končno stopil iz nevarnega prostora na prosto, sem zagledal Mressance, ki so nekaj razlagali mojemu Bratu. Hotel sem že stopiti k njim in jih vprašati, zakaj se niso oglasili na moje mikrofonske pozive in kako to, da niso opazili večanja temperature ob reaktorjih. Kar se je pa nato zgodilo, mi je pokazalo marsikaj.

Mressanca sta me zagledala in ostala kot pribita. Prav tako moj Brat. Zgleda, da je razumel, kaj se je v resnici zgodilo. Istočasno kot jaz, kajti zaglal se je v Mressanca prav tedaj, ko sem jaz zbežal v notranjost ladje.

Lahko sem si predstavljal, kaj se zunanji dogaja. Z nepopisno žalostjo v srcu in solzami v očeh, ki me je ovirala pri iskanju kakega orožja, sem se odločil, da bom neusmiljeno maščeval svojega Brata, svojega največjega prijatelja, ki sem ga imel v svojem divjem življenju. A ni bilo časa za pomisleke. Zagledal sem bivalne prostore, in v eni izmed

sob sem našel krasno lasersko puško. Zagrabil sem jo v teku in spet sem se vrnil nazaj po ladijskih hodnikih do zunanjosti.

Srečal sem se z Mressancema prav pri izhodu. Trenutek pozneje sta že ležala na kovinskih tleh dve prežgani trupli.

Nekaj ur pozneje sem zadnjič vzletel s puščavskega planeta, ki je skoraj postal moj drugi dom. Moje slovo od Tonaliancev je bilo kratko in tiho, kakor je bila tiha in majhna v razmerju s kozmosom tragedija dveh čisto različnih bitij, ki sta pa bili za kratek čas povezani v enkratno prijateljstvo.

Čeprav so mi Tonalianci svetovali naj se še vrnem k njim, sem končal svoje življenje daleč proč od svetišča, ne da bi se k njemu še kdaj vrnil. Do svojih zadnjih trenutkov sem trpel za svojega Brata in se spominjal nanj z veliko ljubeznijo. In zahvaljujoč se Bratovemu spominu sem uspel zbežati pred vsemi nevarnostmi, ki so mi še v nadaljnje grozile, in umreti v hladnem obzemu vsemogočne neskončnosti.

Aljoša Saksida

BALADA

»Šolske naloge so bile tokrat zelo dobre. Vaši spisi so me kar presenetili. Seveda pa so tudi izjeme...«

Goran, izjema, je zasikal kletvico in se obupan sesedel v klop. Že spet negativno! Tokrat se je res potrudil. Nič ni pomagal. Petica.

«Da bi jo strela...« je pošepnil sosedu. Ta se je nasmehnil in skomignil z rame. Ni. Seveda! Žarko nima težav. Profesorji so občudovale, karkoli je načel na list.

Pozvonilo je. Goran je vzel prirodopisni zvezek in se s sošolci napotil v labora-

torij. Sopihaajoč po previsokih stopnicah je zagledal predmet svojega sovraštva. Profesorica je čakala na dvigalo.

Vzdihnil je. Pred seboj je imel še petdeset neskončno dolgih minut pouka. Profesorica pa se že vrača domov. V svojem novem avtomobilu.

Profesor prirodopisa je razlagal in razlagal. Goran ni poslušal. Obhajale so ga čudne, maščevalne misli. Zamišljal si je profesorico, ko vozi domov. Rdeča luč na semaforju. Ustavi se. Prižge se zelena luč. Profesorica pritisne na plin in avtomobil odbrzi naprej. Previsoka peta čevlja se ji zatakne v uplinjač. Avto drvi hitreje, vedno hitreje...

Zvonec je pretgal Goranovo sanjarjenje. Napotil se je v razred in začel spravljati potrebščine v torbo.

Profesorica končno izmota čevlje. Skuša ustaviti avto. Groza! Zavore ne delujejo.

Goran je tekel po stopnicah iz šole. Prikaže se orjaški tovornjak. Profesorica poskuša ustaviti vozilo. Zakrili z rokami. Krik. Konec vsega.

Pred šolo je bila velika zmeda. Policaji, rešilec, gruča ljudi. Goran se je približal, da bi videl, kaj se je zgodilo. Prebledel je. V tovornjak je bil zarit zmečkan avtomobil. V njem mrtva profesorica.

Alenka Spetič

RAST, mladinska priloga Mladike.
Priljubljeni uredniški odbor mladih.
Tisk Graphart, Trst, julij 1990.

ANKETA

ANDREJ ŠTEKAR, 24 let, 4. letnik ekonomske fakultete:

V zamejstvu premalo gojimo slovenski jezik. V mestu in na Krasu postaja naš jezik vedno bolj reven. Vedno bolj uporabljamo tuje in popačene besede. Celo tisti, ki bi morali dajati zgled (tu mislim učno osebje, prosvetne in kulturne delavce, vse tiste, ki javno nastopajo) premalo poudarjajo in premalo skrbijo za slovenski jezik. Opažam tudi nekakšen farizejski odnos do jezika: v tisku, pred mikrofonom, na nastopih iščemo izbrane slovenske besede, ko pa se pogovarjamo med seboj, uporabljamo čudno spakedranščino ali pa celo govorimo samo italijansko. Ko iščemo izbrane slovenske besede, se vrh tega večkrat zgodi, da se osmešimo, ker jih ne znamo uporabljati pravilno. Če pa govorimo italijansko, je to še slabše, ker dialekt slabo poznamo, še manj pa knjižno italijanščino; poleg tega se jasno sliši našo slovensko izgovarjavo, ki daje grd pečat naši italijanščini.

Sicer pa je osrednji problem, ali je določen jezik sploh važen. Ali ni vseeno, če govorimo ta ali oni jezik? Ali ni bolj važno, kaj govorimo in ne kako, ali bolje, v katerem jeziku to povemo?

Seveda je bistveno, kaj govorimo. Človek mora svoje misli jasno izraziti in jih posredovati sogovorniku tako, da jih ta razume. Jezik je pečat neke kulture in tudi neke osebnosti. Kot pečat kulture mislim informacije, ki jih že novorojenček dobi od svojih staršev, kasneje prijateljev, učiteljev, sošolcev, itd. Skozi določen jezik dobiva informacije o tisti kulturi, ki ji pripada: slovenski jezik prinaša s seboj določeno obnašanje (ki bo drugačno od kitajskega), določeno vero (katoliško in ne budistično), določeno miselnost (ki naj bi bila v zamejstvu bolj odprta kot drugje), in podobno. Mislim, da je nemogoče imeti se za Slovenca, če slovenskega jezika ne obvladamo. Kako bomo sicer sploh prejemali informacije o tej kulturi, katere delček mislimo, da smo. Isto velja seveda, če hočemo biti druge narodnosti: prvi pogoj je in bo ta, da obvladamo jezik. Seveda moramo čutiti, da smo te ali one narodnosti, toda to še ni dovolj: brez obvladavanja jezika nas ta ali ona narodnost ne bo nikoli sprejela, ker ne bomo nikoli mogli popolnoma komunicirati z njo.

Jezik postane izraz neke osebnosti v tistem trenutku, ko se sporazumevamo. Naš poslušalec nas bo sodil po tem, kar govorimo, in tudi po tem, kako govorimo. Kaj mi pomaga, če sem še tak filozof ali genij, če se slabo izražam, če je moje izražanje tako, da me drugi s težavo ali pa sploh ne razumejo?

◀ str. 1 O MUNDIALU

nogometaše-ljudi ter za njihovo panogo. Mislim, da se je marsikomu zgodilo isto...

Verjetno bo ob teh mojih besedah marsikdo zavihal nos, češ da po »ženski navadi« mešam »roza« revije z resnim športom, vendar bi rada poudarila dvoje: najprej to, da sem posredovala svojo izkušnjo in da nikakor nočem posploševati; nato pa še to: preko njihovih življenjskih izkušenj sem bolje spoznala igralce in žal mi je bilo, ko so mnogi izmed njih morali pred koncem zapustiti SP. Saj to je vendar pozitivno: navijati za določeno ekipo, a ceniti tudi druge. Je mar razlog za to res tako pomemben?

Neva Zaghet